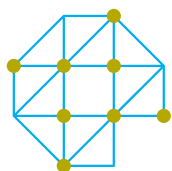


Evaluatierapport OER workshops



Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

 digitale leermaterialen



Evaluatierapport OER workshops

Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT -
Zone Digitale Leermaterialen



Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Auteurs: Raquel Raj, Myroslava Zhuk, Frederiek van Rij,
Rijksuniversiteit Groningen



rijksuniversiteit
 groningen

April 2021



Op deze uitgave is een Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Raj R., Zhuk M., Van Rij F. (2021). Evaluatierapport OER workshops. Zone Digitale (open) leermaterialen. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT / Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Resultaten evaluatie	7
1 Wat de deelnemers hebben geleerd en verbeteringen naar aanleiding van hun feedback	7
2 Verhalen over gedragsverandering	8
3 Wat we hebben geleerd	10
Conclusie	15
Bijlage	
1 Leerdoelen	19
2 Grafieken	20
3 Barrières en hindernissen voor de integratie van OER in het onderwijs	23
4 Oplossingen voor de barrières voorgesteld door de deelnemers	25



Inleiding

De workshops Open Educational Resources (OER) werden georganiseerd als een gezamenlijk initiatief van de Universiteitsbibliotheek (UB) Groningen en Educational Support and Innovation (ESI) van het universitaire Centrum voor Informatie Technologie. Ze zijn ontwikkeld in samenwerking met SURF en met de zone 'Naar digitale (open) leermaterialen' van het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

In de loop van 2020 zijn de volgende drie workshops georganiseerd in de vorm van webinars:

- Op 12 mei en 17 november: een interactief webinar voor docenten getiteld 'Redesign, enrich and transform your course with open educational resources'
- Op 8 oktober: een interactief webinar voor docenten en onderwijsondersteunend personeel getiteld 'Discover the transformative potential of open educational resources for your Faculty'

In totaal hebben er 43 Rijksuniversiteit Groningen (RUG) docenten en onderwijsondersteuners deelgenomen aan de drie online workshops.

In de communicatie voorafgaand aan de workshops werd er onderscheid gemaakt tussen de twee doelgroepen en werden de bijbehorende kernboodschappen geformuleerd. De docenten kregen deskundige ondersteuning en didactisch advies, evenals tools en informatie voor het opnieuw ontwerpen en verrijken van hun cursussen met open leermaterialen (OER). Aan de docenten en onderwijsondersteuners is gevraagd het concept OER te introduceren, de meerwaarde ervan voor hun faculteiten te beschrijven en te werken aan een effectieve implementatie ervan binnen de RUG. De leerdoelen van de workshops werden hierop voor beide doelgroepen aangepast.¹

Ter voorbereiding op het webinar werden docenten uitgenodigd om een korte thuisopdracht te maken. Hen werd gevraagd om verschillende bronnen te lezen of te bekijken als een korte introductie in de OER onderwerpen en constructive alignment, om in het kort informatie over hun cursus te delen en na te denken over een cursuselement dat ze zouden willen herontwerpen met open leermaterialen. In de loop van de twee workshops voor docenten hebben 14 van hen hun thuisopdracht ingeleverd en gedetailleerde feedback ontvangen met leermaterialen en suggesties voor het herzien van hun cursussen.

¹ Zie bijlage 1.

In lijn met het UNESCO-competentiekader² behandelden de workshops vijf verschillende competentiegebieden: bekendheid met, het zoeken in, het gebruiken, creëren en delen van OER. Dit kader kwam tot uiting in de opzet en inhoud van de workshops.

Resultaten evaluatie

We hebben de webinar-evaluaties³ in verschillende secties onderverdeeld naar aanleiding van de analyse van deze evaluaties, de input verzameld tijdens de interactieve oefeningen, de brainstormsessies, de Q&A-discussies en vervolggesprekken. Hiermee willen wij graag het volgende (aan)tonen:

1. Wat de deelnemers hebben geleerd en wat er is verbeterd naar aanleiding van hun feedback.
2. Verhalen over gedragsverandering van de deelnemers.
3. Wat we zowel organisatorisch als van de deelnemers hebben geleerd.

1. Wat de deelnemers hebben geleerd en verbeteringen naar aanleiding van hun feedback

Wat de eerste groep docenten heeft geleerd (mei 2020)

Op grond van 9 reacties van de 15 deelnemers

Positieve punten die door de docenten werden genoemd, waren de toepasbaarheid van de informatie op veel vakgebieden, de introductie van tools en websites over OER en de thuisopdracht die docenten vanaf het begin stimuleert om na te denken over hoe ze OER in hun eigen cursussen kunnen integreren.

De belangrijkste punten die docenten geleerd hadden waren het begrijpen van de CC-licenties, hoe en waar OER te zoeken en te delen, het gebruik van de kwaliteitscriteria om te controleren of het materiaal nuttig is voor hun cursus, het toekomstig gebruik van de slides van het webinar om een overzicht te hebben van de tools en geïnspireerd worden door voorbeelden van de experts en andere deelnemers.

Aanbevelingen voor verbetering waren: minder overlap tussen de thuisopdracht en de inhoud van het webinar, een hoger tempo, een duidelijkere uitleg van het open syllabus-project en tenslotte het houden van een face-to-face workshopsessie gedurende een hele dag in plaats van dit kortere webinar.

In dit webinar vroegen we de deelnemers naar de barrières en hindernissen om OER in hun onderwijs te integreren. De gedetailleerde antwoorden zijn te vinden in bijlage 3. Deze resultaten gebruikten wij als vertrekpunt voor discussies in de tweede workshop.

² Zie L'Organisation internationale de la Francophonie (2016). *Open Educational Resources Competency Framework OER*. Geraadpleegd op 6 april 2021: unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000266159_eng.

³ Zie bijlage 2 voor de grafieken die de resultaten van de gesloten vragen visualiseren.

Wat we hebben aangepast naar aanleiding van de feedback

- We gebruikten de open leermaterialen die we vonden voor één van de thuisopdrachten van de deelnemers als voorbeeld van het zoekproces en om te laten zien wat voor bronnen er beschikbaar zijn.
- We hebben meer inspirerende voorbeelden opgenomen.
- We spitsten ons meer toe op de RUG-specifieke context en dienstverlening en gaven een kort overzicht van nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van OER.
- We hebben het studentperspectief op OER opgenomen.
- We hebben een overzicht gemaakt van de barrières en hindernissen die door de eerste groep (mei) zijn genoemd om de tweede groep (november) aan te zetten tot het bespreken en in kaart brengen van mogelijke oplossingen en behoeftes aan ondersteuning.
- We hebben gezorgd voor minder herhaling en meer tijd voor interactie.
- We hebben de thuisopdracht aangepast door de vereiste voorbereiding in te korten (de OER-module verwijderd en een paar korte video's laten staan voor de context). Onze ervaring leerde dat slechts een paar deelnemers de voorbereidende teksten voor het webinar lazen en degenen die het wel deden, vonden dat er te veel overlap was tussen het eerste deel van het webinar en de thuisopdracht.

Wat de tweede groep docenten heeft geleerd (november 2020)

Op grond van 9 reacties van de 16 deelnemers

Positieve punten die door de docenten werden genoemd waren dat het webinar inspirerend was, dat er veel voorbeelden werden gegeven, dat het bespreken van de open leermaterialen van één van de deelnemers een nuttige oefening was en dat het de zelfreflectie stimuleert over de mogelijkheden van OER in hun eigen cursussen.

Positieve punten ten aanzien van de opzet van het webinar waren het delen van de slides tijdens het webinar, een duidelijke en eenvoudige opbouw, voldoende interactie en goede begeleiding door de experts.

De belangrijkste punten die docenten geleerd hadden waren "Gebruik OER!", waar OER materialen te vinden, de verschillende licenties, barrières voor het gebruik van OER en hoe deze te overwinnen, ideeën om OER materialen te ontwikkelen en studenten en collega's bij het proces te betrekken, ideeën over hoe OER te implementeren.

Suggesties voor verbetering waren: langere tijd in breakout-groepen en duidelijkere instructies, het toevoegen van studies/casussen in de VS en Nederland, inclusief een meer globaal of internationaal perspectief, het aanbieden van een voorbeeld van OER dat is aangepast voor een specifieke cursus, waarbij ook technische problemen worden behandeld die verband houden met OER en het toevoegen van een vervolgsessie.

In dit webinar stelden we de vraag: "Waarom zou OER in het onderwijs gebruikt moeten worden?" De antwoorden waren als volgt:

- Het gebruik van OER in "flipping the classroom" en met focus op interactie
- Kosten besparen voor zowel instellingen als studenten
- Fair use
- Gemakkelijke toegang
- Besparen van tijd
- Verbeteren van de kwaliteit van (de eigen) leermaterialen
- Vergroten kennispool
- Omdat er in Nederland geen robuuste fair use bepaling bestaat
- Mogelijkheid om voort te bouwen op het werk van anderen
- Inspiratie

Zoals eerder vermeld hebben we de docenten in de eerste groep gevraagd om de barrières en hindernissen op te noemen bij het integreren van OER in hun onderwijs. In de tweede workshop hebben we de antwoorden samengevat en gebruikt voor de vervolgvraag, namelijk hoe deze barrières en hindernissen te overwinnen (zie figuur 1).

Overwinnen barrières en hindernissen

Barrières voor RUG docenten (mei 2020)

TIJD EN MIDDELEN

om OER te maken/vinden/integreren en aan te passen
geen noodzaak/prikkel

KWALITEIT VAN DE CONTENT

betekent gratis ook slechte kwaliteit? aanpasbaarheid
te Amerikaans, maar voorgesteld als universeel

GEBREK AAN KENNIS OVER HOE EN WAAR HET TE VINDEN

waar te beginnen?
tijd om dit alles te leren

BESCHIKBAARHEID MATERIALEN

vooral voor MA en gevorderden cursussen om een bestaande cursus te herzien
slechts een aantal elementen cursussen beschikbaar

"JE ZOU EEN TEKSTBOEK MOETEN VOLGEN"

noodzaak om volgorde en inhoud van geschiktheid (m.b.t. leerdoelen, cursusopzet, context) voor geschreven tekstboek aan te houden

TAAL

ANGST/SCHAAMTE VOOR HET MAKEN VAN FOUTEN (BIJ DELEN EIGEN WERK)

reputatie
oneigenlijk gebruik van bronnen

Figuur 1. Slide met een samenvatting van de barrières bij het integreren van OER in het onderwijs van docenten in de eerste workshop.

In de tweede workshop lieten we de docenten brainstormen over hoe de genoemde barrières en hindernissen te overwinnen. Voor deze oefening gebruikten we een Jamboard⁴. Bijlage 4 bevat ook de ideeën van de docenten over het gebruik van OER in hun onderwijs en hoe de studenten verder te betrekken bij hun eigen leerprocessen met behulp van OER.

Wat we hebben aangepast naar aanleiding van de feedback

We hebben:

- meer voorbeelden opgenomen van Open Pedagogy praktijken, om de betrokkenheid van studenten bij het leerproces te vergemakkelijken
- specifieke voorbeelden laten zien van aangepaste OER voor cursussen aan de RUG (open reader, open syllabi, open tekstboekpilot)
- meer globale/internationale perspectieven opgenomen
- duidelijkere instructies opgesteld voor breakout-groepen

Wat het onderwijsondersteunend personeel heeft geleerd (oktober 2020)

Op grond van 4 reacties van de 12 deelnemers

Een positief punt van het webinar dat meerdere malen door ondersteunend personeel werd genoemd, was de hoeveelheid (praktische) informatie, die zowel tijdens het webinar als in de slides werd aangeleverd. Dit moedigde de deelnemers aan om dieper in het onderwerp OER te duiken. Verder werd het uitwisselen van ervaringen met collega's gewaardeerd. Tenslotte werd de houding van de trainers omschreven als vriendelijk en open. Belangrijkste verbeterpunt was dat de deelnemers zich enigszins overweldigd voelden door alle informatie en enige tijd nodig hadden om alles te verwerken.

Belangrijkste punten die het ondersteunend personeel geleerd hadden waren het bewust maken van collega's aan hun faculteit over OER, het delen van de mogelijkheden en OER-platforms met collega's en het onderzoeken wat collega's al weten en doen met betrekking tot OER.

In de workshop stelden we de vraag: "Van wat voor soort manieren van werken met open leermaterialen zou jouw faculteit profiteren?" De antwoorden waren als volgt:

Van...

- advies van deskundigen over het aanpassen van bestaande cursussen om OER content te gebruiken
- open tekstboeken video's om onderdelen van online colleges te vervangen
- open afbeeldingen
- opdrachten/casussen/simulaties

⁴ Zie bijlage 4 voor de oplossingen die de deelnemers aandroegen.

- open online cursussen
- open syllabi
- 3D Modellen (bijvoorbeeld voor archeologie)
- video's die ingezet kunnen worden door studenten om video-opdrachten te maken

2. Verhalen over gedragsverandering

Na het volgen van de workshops rapporteerden verschillende docenten over het starten met de implementatie van OER in hun cursussen. We kwamen verhalen tegen van docenten die open leermaterialen remixten tot een reader, die bestaande leermaterialen die door hen zijn ontwikkeld (cursussyllabi) delen, die beginnen aan het proces van het ontwikkelen van een open tekstboek en OER en onze initiatieven onder de aandacht van hun collega's brengen.

Remixen en delen: Eén van de docenten van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen remixte vier hoofdstukken uit drie open tekstboeken en maakte er een **open reader** van (een compilatie van teksten voor de cursus). Deze reader wordt nu gebruikt door BSc studenten die met Perusall werken als onderdeel van hun cursus 'Inleiding Wetenschappelijk Onderzoek.' De reader is gemaakt met als doel het leren voor studenten te vergemakkelijken, om tegelijkertijd de auteursrechten niet te schenden, studenten niet op kosten te jagen en, heel belangrijk, om hun feedback te verzamelen om de inhoud te verbeteren voor toekomstige edities van de cursus. Door de inhoud voortdurend te verfijnen en de studenten te betrekken bij de evaluatie van de kwaliteit ervan, wil de docent een open tekstboek ontwikkelen dat al evoluerend inspeelt op de behoeften van de studenten en dat gemakkelijk kan worden aangepast aan de leerdoelen van de cursus. De docent is van plan om de ontwikkelde reader te delen met de rest van de academische gemeenschap, via specifieke kanalen binnen de Nederlandse context (Edusources-portal) en wereldwijde repositories. Zodra er voldoende materiaal en feedback is verzameld, is de docent ook bereid deze middelen te publiceren als een (in ontwikkeling zijnd) open tekstboek. Publiceren zal gaan via de open tekstboek pilot van de UB en University of Groningen Press (of, in de toekomst, gevestigde diensten voor de publicatie van open tekstboeken). Een andere stap in de richting van Open Science en het werken met open leermaterialen die deze docent neemt, is het onderzoeken van open kwalitatieve datasets als basis voor zijn lopende onderzoek.

Maken en delen: Een andere deelnemer aan de workshop, een taaldocent van de Faculteit der Letteren, heeft zich aangesloten bij de pilot voor het publiceren van **open tekstboeken** die in 2020 is gestart door de UB en University of Groningen Press. Samen met een collega is deze docent bezig met de eerste stappen richting het produceren van een interactief

open tekstboek dat naar verwachting in 2022 op het Pressbooks-platform zal worden gepubliceerd en via verschillende lokale en wereldwijde repositories zal worden verspreid.

Delen: Na het volgen van één van de workshops heeft een docent van de Rechtenfaculteit besloten om de reeds bestaande syllabi van drie van zijn cursussen te delen met verschillende andere rechtendocenten. Na het kiezen van de juiste licentie voor open toegang, worden de syllabi gedeeld in lokale en wereldwijde repositories.

Delen/onder de aandacht brengen: Veel van de deelnemers aan de workshops hebben OER en deze trainingen onder de aandacht van hun collega's gebracht. Een aantal deelnemers aan de workshops van eind 2020 en begin 2021 gaf aan dat het onderwerp OER en het webinar hen was aanbevolen door hun collega's.

3. Wat we hebben geleerd

Wat we hebben geleerd van het organiseren van de OER workshops

Vanuit organisatorisch perspectief hebben we het volgende geleerd van het opzetten en uitvoeren van drie workshops in 2020 voor RUG-docenten en ondersteunend personeel:

- Van belang zijn: interuniversitaire samenwerking en bundeling van krachten. Het is zeer nuttig om een team van informatiespecialisten en didactische experts te vormen om aan dergelijke initiatieven te werken.
- Vanaf het allereerste begin moeten de organisatoren duidelijke verwachtingen, context en doelen vaststellen voor de doelgroep(en) die verschillen van de eigen, meer praktische interne doelen van de organisator (om OER onder de aandacht te brengen en te weten aan welke vorm van ondersteuning docenten behoefte hebben bij het ontwerpen en geven van de cursussen).
- Wanneer een brede doelgroep voor dezelfde workshop wordt beoogd (docenten, onderwijspecialisten, beleidsspecialisten), is het voordeliger om zich te concentreren op één grotere subgroep (docenten, bijvoorbeeld).
- Planning is hierbij van het grootste belang: er moet meer tijd worden gereserveerd voor de voorbereiding van het webinar en de communicatie met deelnemers.
- Het is sterk aan te raden om elk communicatiekanaal proactief te betrekken en niet te verwachten dat de doelgroep je vindt. Hun aandacht en tijd moeten worden 'gewonnen', gezien de drukte van het lesgeven op afstand, de informatie-overload en webinar vermoeidheid.
- Qua reclame voor de workshop werken universiteitsbrede nieuwsbrieven het beste, gevolgd door gespecialiseerde nieuwsbrieven (bijvoorbeeld de Open Science nieuwsbrief van de RUG), mond-tot-mond reclame en gepersonaliseerde e-mails naar het eigen netwerk.

- De informatie die tijdens de workshops wordt gepresenteerd, dient relevant te blijven voor publiek dat afkomstig kan zijn van alle faculteiten van de RUG. Het is belangrijk om de werkvelden en interessegebieden van de deelnemers aan te spreken, of om ze door te verwijzen naar andere RUG-diensten die in hun behoeften kunnen voorzien.
- Bij het plannen van het geven van feedback op de thuisopdrachten zou er meer tijd moeten worden ingepland en idealiter zouden vakspecialisten moeten worden ingeschakeld.
- Het is nuttig om een verzameling OER-bronnen en archieven in eigen beheer te starten, die het team kan gebruiken bij het voorbereiden/geven van de feedback.
- Verwacht niet veel tijdsinvestering van de kant van de deelnemers vanwege de werken tijdsdruk die de pandemie met zich meebrengt.
- Het is belangrijk om een gedetailleerd lesplan op te stellen met links en verantwoordelijkheden, samen met een back-upplan van wat er kan worden overgeslagen (prioriteit voor interactieve momenten).
- De energie en inspiratie van de deelnemers die voortkomen uit de workshop moeten worden gekanaliseerd door hun directe praktische oplossingen of stappen aan te bieden: "Waar te publiceren," "Roadmap," "Volgende stappen," etc.
- Contact houden na het webinar is net zo belangrijk – bijvoorbeeld af en toe een e-mail sturen met nuttige bronnen, met het onder de aandacht brengen van OER-gerelateerde evenementen, met het betrekken van de meest actieve docenten in aanpalende OER-projecten.
- Het is nuttig om de ervaring, leermaterialen en benaderingen te delen met andere instellingen die geïnteresseerd zijn in het opzetten van hun eigen OER-workshops.
- Het is belangrijk om de kennis over OER uit te breiden naar andere informatiespecialisten en didactische experts, om zo de duurzaamheid van de OER-inspanningen te vergroten en het onderwerp onder de aandacht te brengen van een grotere groep mensen.

Al deze punten zijn gepresenteerd als aanbevelingen ter voorbereiding van de [stappenplan workshopontwikkeling](#) van SURF (augustus 2020) en tijdens twee train-de-trainer workshops georganiseerd door SURF in september-november 2020 (klik [hier](#) voor de slides).

Wat we hebben geleerd van de docenten

RUG docenten waren de belangrijkste doelgroep van de workshops. Voor ons was het belangrijk om hun behoeften en de uitdagingen waarmee ze in hun onderwijs te maken krijgen te begrijpen om het hergebruik en het maken van OER content te bevorderen. Zo kunnen we een efficiënte ondersteunende infrastructuur bouwen aan de RUG. Enkele van de belangrijkste bevindingen die we van de deelnemende docenten hebben geleerd, zijn de volgende:

- Tijd is kostbaar en één van de grootste problemen voor docenten. Dit komt naar voren als een belangrijk obstakel bij het bespreken van hindernissen bij het toepassen van

OER. Daarom moeten de activiteiten en diensten die we implementeren een lage participatiedrempel hebben en erop gericht zijn docenten te ontzorgen.

- Er is een sterke behoefte aan betere ondersteuning zowel institutioneel als op het gebied van beleid, evenals aan 'Erkennen en Waarderen', hetgeen docenten op de lange termijn zou helpen en motiveren.
- De meeste docenten zijn vooral geïnteresseerd in het aantrekkelijker maken van hun cursussen voor studenten, om "de intrinsieke motivatie van studenten om te leren te stimuleren," zoals één van de docenten het formuleert. Er is dan ook vraag naar het introduceren van Open Pedagogy methoden als apart onderwerp tijdens de OER-initiatieven en sessies.
- Er is behoefte aan faculteitsspecifieke workshops over OER, die gericht zijn op een kleinere vakgroep.
- Zorgen over de kwaliteit en vindbaarheid van OER-content zouden uitgebreider moeten worden aangepakt.
- Algemene kennis over en bewustzijn van auteursrechten is vrij weinig aanwezig onder docenten en zouden ook buiten OER-gerelateerde interventies meer aandacht moeten krijgen.
- Als het gaat om het implementeren van OER, zijn er op individueel niveau de volgende drie hoofddrijfveren te onderscheiden:
 - Het geloof in 'open' en bijbehorende waarden, toegang tot kennis en onderwijs, het delen van ideeën en synergetische effecten;
 - Drijfveren met betrekking tot onderwijskwaliteit en innovatie, samen met studenten iets neerzetten en het bouwen van actievere leeromgevingen;
 - Contextuele veranderingen –juridische, institutionele of technologische– die maken dat docenten niet om het gebruik van OER heen kunnen⁵.
- Veel van de docenten die deelnamen aan de webinars stonden al open voor onderwijsvernieuwingen en deelden de 'open waarden,' ze hoefden niet extra overtuigd te worden op het niveau van de waarden. Zij zijn de 'early adopters' die op zoek zijn naar innovaties in hun onderwijs en minder barrières hebben te overwinnen bij het leren over de kansen die OER met zich meebrengt.

Wat we hebben geleerd van het ondersteunend personeel

De tweede doelgroep waarmee we werkten was onderwijsondersteunend personeel van de RUG en bestond uit onderwijsadviseurs, studietoelators, e-learning specialisten,

⁵ Zie Raj, R., Zhuk, M., van Rij, F. & Beldhuis, H. (2021). 'Shifting Gears Towards the Reuse and Co-Creation of OER: New Skill Sets for Sustainable Staff Development.' In *Theme Edition on the Reuse of Open Educational Resources (OER)*. SURF: the Netherlands. Geraadpleegd op 6 april 2021: communities.surf.nl/files/Artikel/download/Theme%20edition%20Reuse%20OER.pdf.

experts in docentprofessionalisering en informatiespecialisten. In hun discussies en feedback benadrukten ze enkele belangrijke punten die ook door de docenten werden gedeeld, namelijk:

- OER zou weerspiegeld moeten worden in het bredere institutionele onderwijsbeleid. Dit zou helpen om het bewustzijn over dit gebied van onderwijsinnovatie en de beschikbare ondersteuning te vergroten.
- Aan de RUG bestaat de behoefte aan aanpassingen in het systeem van 'Erkennen en Waarderen'. Deze ontwikkeling zou docenten motiveren om OER te verkennen en ermee aan de slag te gaan en hen meer tijd te geven voor innovatie in hun onderwijs.
- Er is behoefte aan een nauwere samenwerking tussen verschillende functionele afdelingen van de RUG. Zowel de UB als ESI zijn al betrokken bij het onder de aandacht brengen van OER. Meer onderwijsinitiatieven, instituten en eenheden zouden zich hierbij moeten aansluiten.
- Faculteit-specifieke workshops over OER zijn nodig en het facultaire niveau wordt als optimaal beschouwd om meer docenten te bereiken die mogelijk geïnteresseerd zijn in het onderwerp.

Conclusie

In de thema-uitgave van 2021 over het hergebruik van digitale open leermaterialen⁶ pleiten we voor een nieuwe set van vaardigheden voor OER – niet alleen gericht op het maakproces en de toegang, maar ook op co-creatie, onderlinge interactie en reflectie, remix en her-distributie.

Onze workshops werden specifiek ontworpen rond die vaardigheden. Waar we ons aanvankelijk wellicht zorgen maakten dat we OER zouden moeten 'verkoppen,' werd al snel duidelijk dat dat niet nodig was voor de groep enthousiastelingen die zich aanmeldden – de academici die deelnamen, begrepen vanzelf de potentiële voordelen van OER. Ze hadden echter geen inzicht in hoe ze OER in de praktijk moesten toepassen, hadden weinig kennis van praktische en juridische grenzen en heel weinig tijd om zich te verdiepen in auteursrechten of te experimenteren met specifieke zoekhulpmiddelen.

⁶ Zie Raj, R., Zhuk, M., van Rij, F. & Beldhuis, H. (2021). 'Shifting Gears Towards the Reuse and Co-Creation of OER: New Skill Sets for Sustainable Staff Development.' In *Theme Edition on the Reuse of Open Educational Resources (OER)*. SURF: the Netherlands. Geraadpleegd op 6 april 2021: communities.surf.nl/files/Artikel/download/Theme%20edition%20Reuse%20OER.pdf.

Het interactieve format werkte buitengewoon goed en stelde ons in staat om een grote mate van betrokkenheid bij de aanwezigen op te bouwen. Het bespreken van OER in een bredere didactische context faciliteerde ook diepere vormen van betrokkenheid en meer constructieve interactie. Daarnaast leverde de uitgebreide feedback die we aanboden, specifiek toegespitst op het eigen onderwijs van de docenten, concrete en directe resultaten op. Het is onwaarschijnlijk dat we met minder (specifieke) ondersteuning en aandacht een vergelijkbare impact zouden hebben bereikt, of als we de basis OER-vaardigheden hadden gescheiden van de creatievere en inspirerende toepassingen.

Kortom, de workshops waren een succes – maar ze onderstreepten ook het belang van voortdurende ondersteuning in deze beginfase: bijna alle feedback die we ontvingen gaf aan dat tijd kostbaar is voor docenten en dat ze veel ondersteuning nodig hebben om OER te vinden, te gebruiken en te creëren.

Voor ons onderstreepte dit vooral dat in deze beginfase investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van informatie, tools, platformen en voldoende mankracht om academici zeer direct te ondersteunen. ‘Ontzorgen’ is hier het sleutelbegrip, omdat alle ingrediënten voor een bredere toepassing van OER al aanwezig zijn. Hoewel een deel hiervan lokaal kan worden gedaan, met goed uitgerust ondersteunend personeel dat hulp biedt op universitair of zelfs facultair niveau, is onze capaciteit momenteel ook beperkt en is bredere institutionele of nationale ondersteuning nodig om OER naar een hoger niveau te tillen.

Bijlage 1 Leerdoelen

Interactief webinar voor docenten 'Redesign, enrich and transform your course with open educational resources'

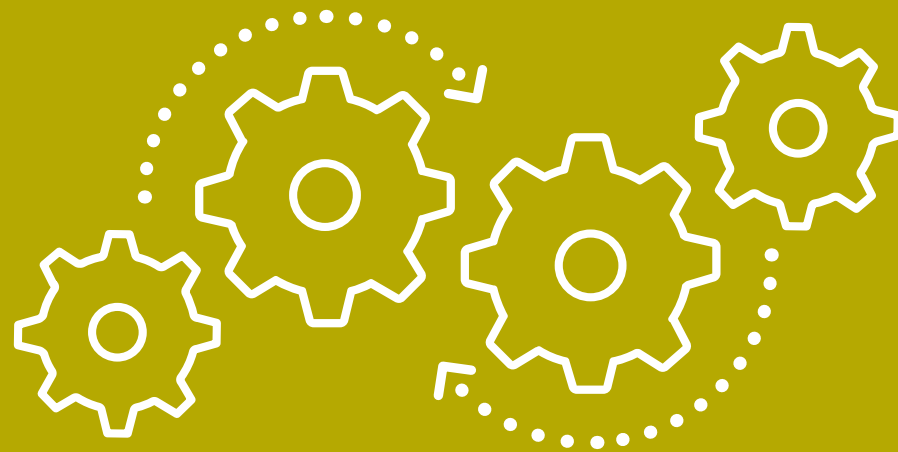
Na het volgen van dit webinar zou je in staat moeten zijn om:

- Te begrijpen hoe je digitale open leermaterialen (OER), de basisprincipes van het auteursrecht en open licenties kunt gebruiken.
- Strategisch te zoeken naar OER die het meest relevant zijn voor jouw vakgebied en deze te beoordelen.
- Passende onderwijs- en leeractiviteiten met behulp van OER te ontwerpen.

Interactief webinar voor onderwijsondersteunend personeel 'Discover the transformative potential of open educational resources for your faculty'

Na het volgen van dit webinar zou je in staat moeten zijn om:

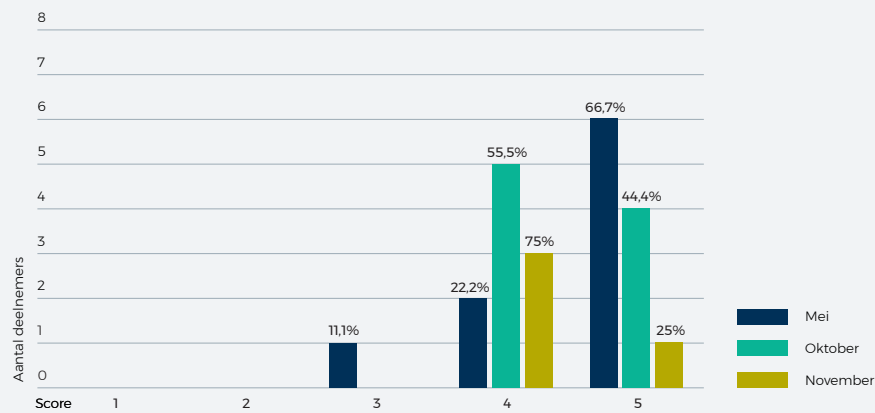
- Te begrijpen hoe je digitale open leermaterialen (OER) de basisprincipes van het auteursrecht en open licenties kunt gebruiken.
- Strategisch te zoeken naar OER die het meest relevant zijn voor jouw vakgebied en deze te beoordelen.
- Het assisteren bij het ontwerpen van onderwijs- en leeractiviteiten op jouw faculteit met behulp van OER.
- Het identificeren van relevant nationaal en internationaal OER-beleid en -initiatieven.



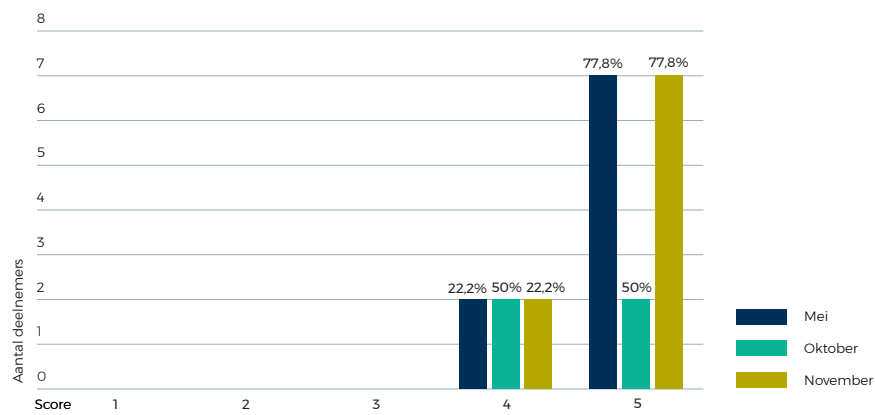
Bijlage 2 Grafieken

De volgende grafieken visualiseren de resultaten van de gesloten vragen uit de evaluaties. In elke grafiek worden de resultaten van de drie workshops gecombineerd.

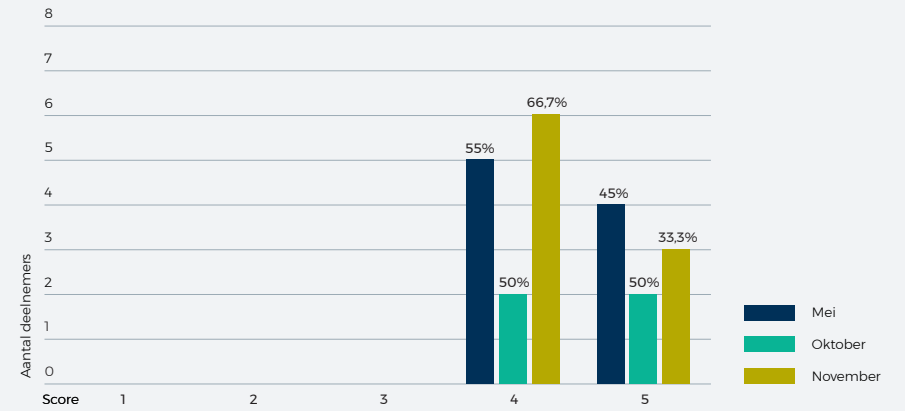
De doelstellingen waren duidelijk



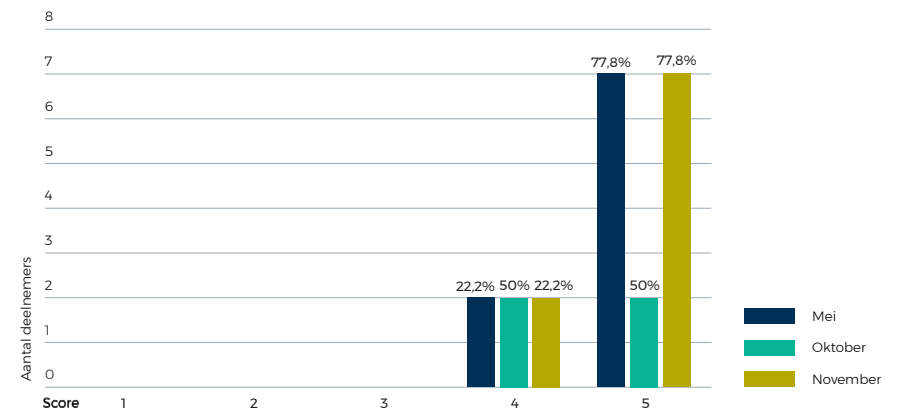
Het webinar was goed georganiseerd



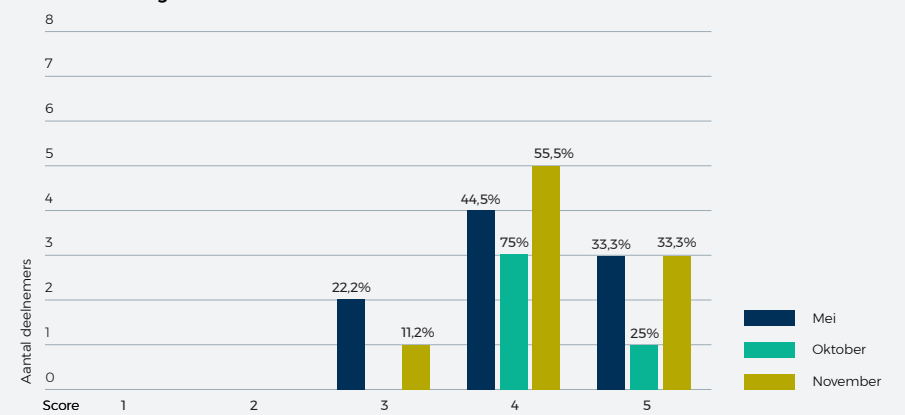
De onderwerpen en inhoud behandelden de meeste kwesties/lessen die ik hoopte te leren



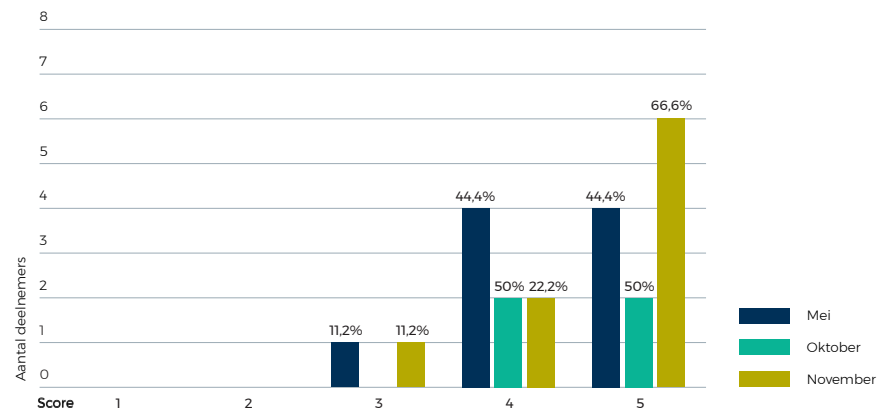
De begeleiders van de workshop waren in staat om effectief te communiceren



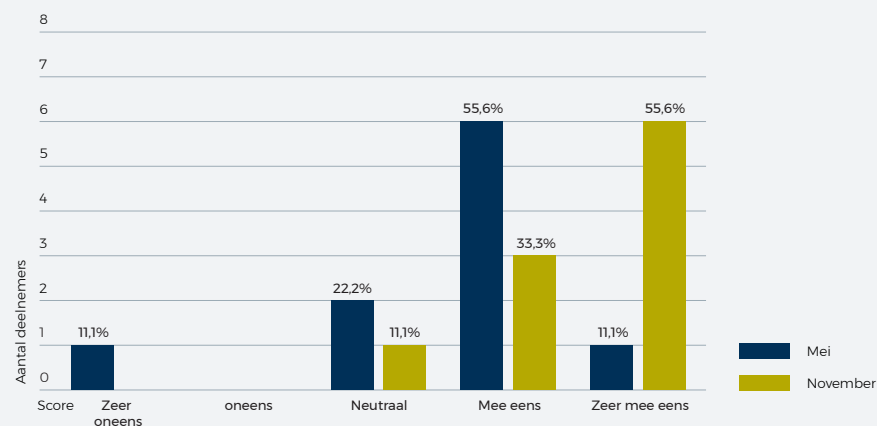
Ik heb het gevoel dat ik in staat zal zijn om toe te passen wat ik in dit webinar heb geleerd



Ik zou deze webinar-ervaring aanbevelen aan andere faculteiten



De opdrachten waren relevant voor de onderwerpen van het webinar



Bijlage 3 Barrières en hindernissen voor de integratie van OER in het onderwijs

Antwoorden van de deelnemers op het onderwerp 'Noem zoveel barrières en hindernissen bij het integreren van OER in je onderwijs als je kunt bedenken. Stem reeds gegeven antwoorden omhoog of omlaag.'

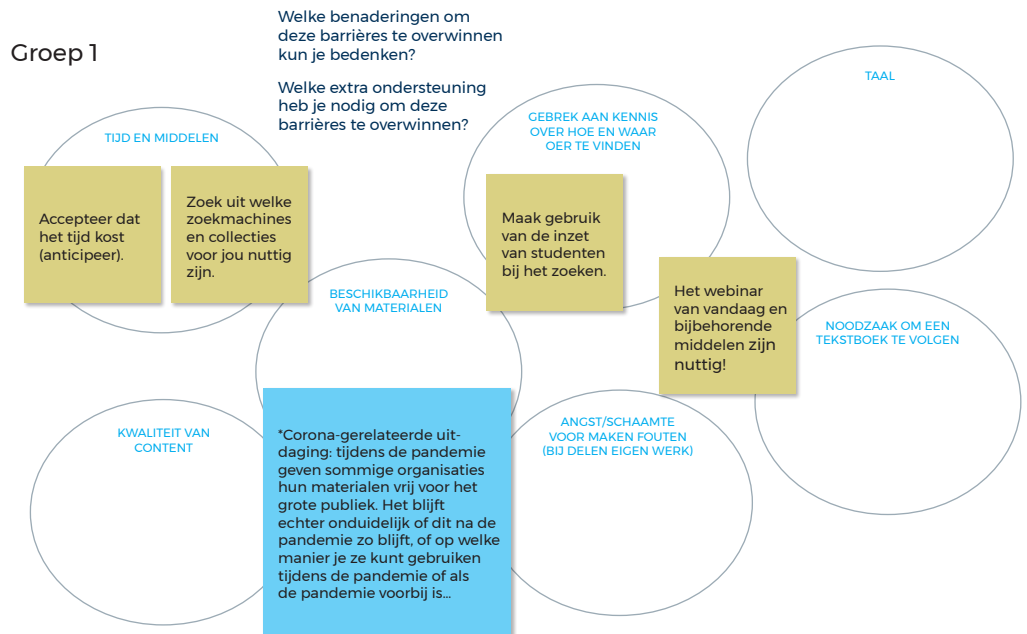
De peiling werd uitgevoerd tijdens het interactieve webinar voor docenten 'Redesign, enrich and transform your course with Open Educational Resources' (13 mei 2020) met gebruikmaking van het PollEverywhere-platform.

Antwoorden	Netto stemmen	Stemmen omhoog	Stemmen omlaag	Trending score
Geen prikkel om zaken open te stellen/krijgt geen tijd of middelen om dit te doen	9	9	0	9
De inspanning die het kost om ernaar te zoeken en de kwaliteit van de inhoud te controleren	9	9	0	9
Gebrek aan kennis over waar leermateriaal te vinden	8	8	0	8
Geschikt leermateriaal vinden	8	8	0	8
Het kost veel tijd om het leermateriaal aan te passen aan mijn eigen cursus. In die tijd kan ik mijn eigen leermaterialen maken.	7	8	1	7
Aanpasbaarheid van het leermateriaal	6	6	0	6
De overtuiging dat men een handboek moet volgen	5	5	0	5
Leermateriaal past niet helemaal bij de exacte leerdoelen van de opleiding	5	5	0	5
Taal	5	5	0	5
Moet aansluiten bij cursusboek (wat voor ons min of meer verplicht is om te hebben)	4	4	0	4
Terughoudendheid om leermaterialen te gebruiken die vrij toegankelijk zijn (twijfels aan de kwaliteit)	4	4	0	4

Antwoorden	Netto stemmen	Stemmen omhoog	Stemmen omlaag	Trending score
Voor het maken: de vereisten. Het kost meer voorbereidingstijd	4	4	0	4
Gebrek aan tijd om de bestaande inhoud van een cursus te wijzigen	4	4	0	4
Het kost veel tijd om precies te vinden wat ik wil	4	4	0	4
Leermateriaal bijna passend, maar niet helemaal	4	4	0	4
Geen geschikte leermaterialen vinden	4	4	0	4
Bang zijn om fouten in het leermateriaal te maken (of oneigenlijk gebruik van bronnen) en dit naar buiten te verspreiden	3	4	1	3
Inhoud is Amerikaans, maar gepresenteerd als universeel, zonder context	3	3	0	3
Niveau van het leermateriaal: meestal gemakkelijk te vinden voor inleidende bachelorcursussen, maar wordt steeds moeilijker voor gevorderden cursussen	3	4	1	3
Slechte kwaliteit van de leermaterialen	3	3	0	3
Niet weten waar te beginnen	3	3	0	3
Geschikt leermateriaal vinden	2	2	0	2
De toon van het leermateriaal is niet van toepassing	2	2	0	2
Slechts enkele 'lagen' van cursussen beschikbaar: dit wil zeggen sommige leermaterialen bevinden zich achter een (pay)wall (de bijbehorende quiz bevindt zich bijvoorbeeld in een blackboard-achtige omgeving die niet toegankelijk is)	2	2	0	2
De tijd die het kost om mijn kennis van het vinden/gebruiken van het leermateriaal te verdiepen	2	2	0	2
Niet alle principes of concepten voldoen aan de doelstellingen van mijn eigen cursus	1	2	1	1

Bijlage 4 Oplossingen voor de barrières voorgesteld door de deelnemers

Groep 1



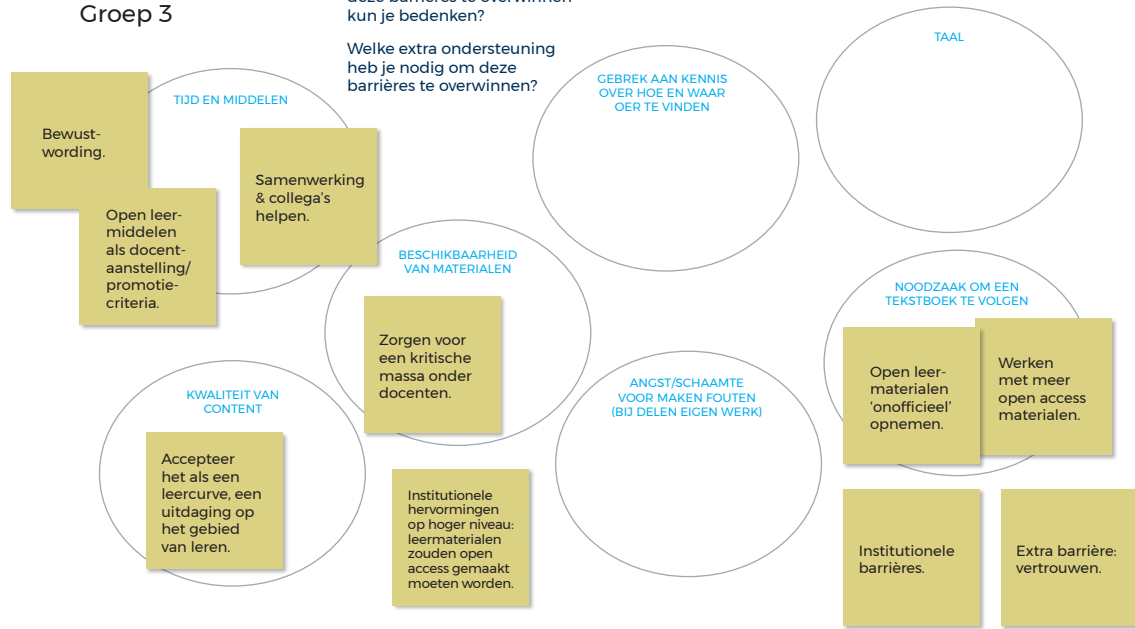
Groep 1



Groep 3

Welke benaderingen om deze barrières te overwinnen kun je bedenken?

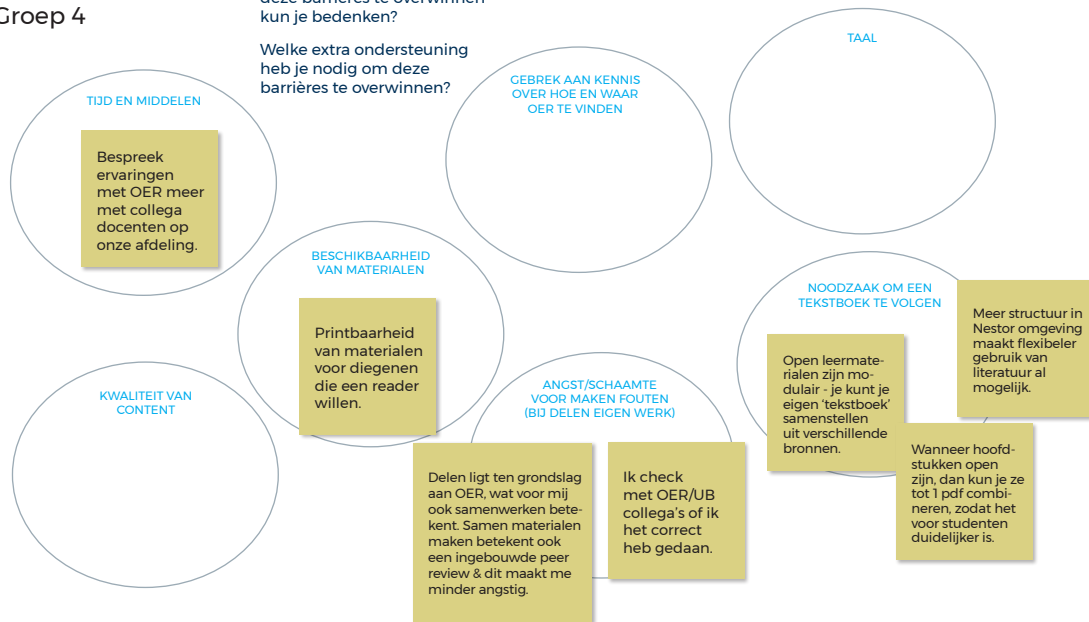
Welke extra ondersteuning heb je nodig om deze barrières te overwinnen?



Groep 4

Welke benaderingen om deze barrières te overwinnen kun je bedenken?

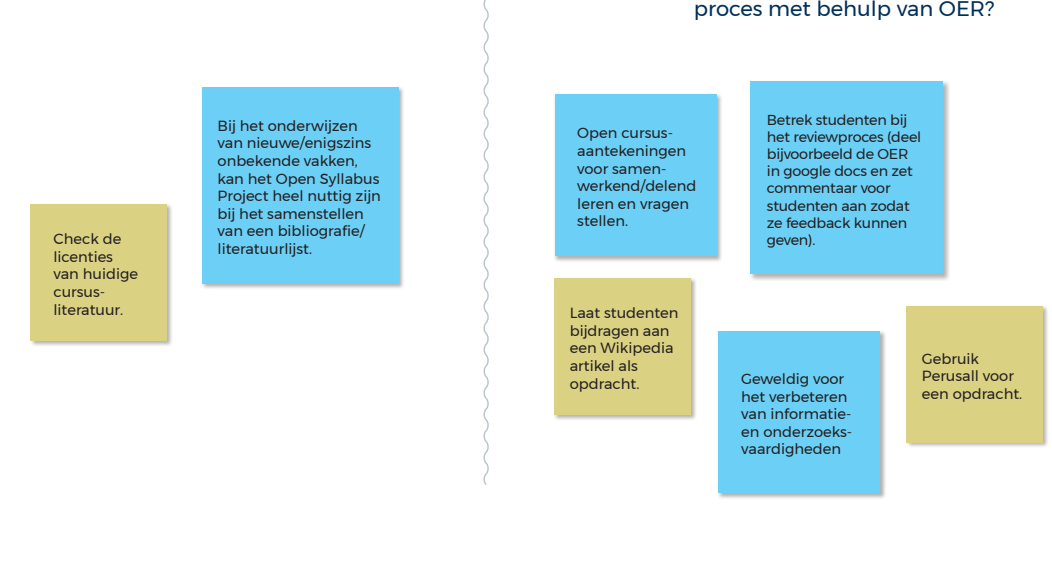
Welke extra ondersteuning heb je nodig om deze barrières te overwinnen?



Hoe zie je het gebruik van OER in jouw cursussen?

Groep 1

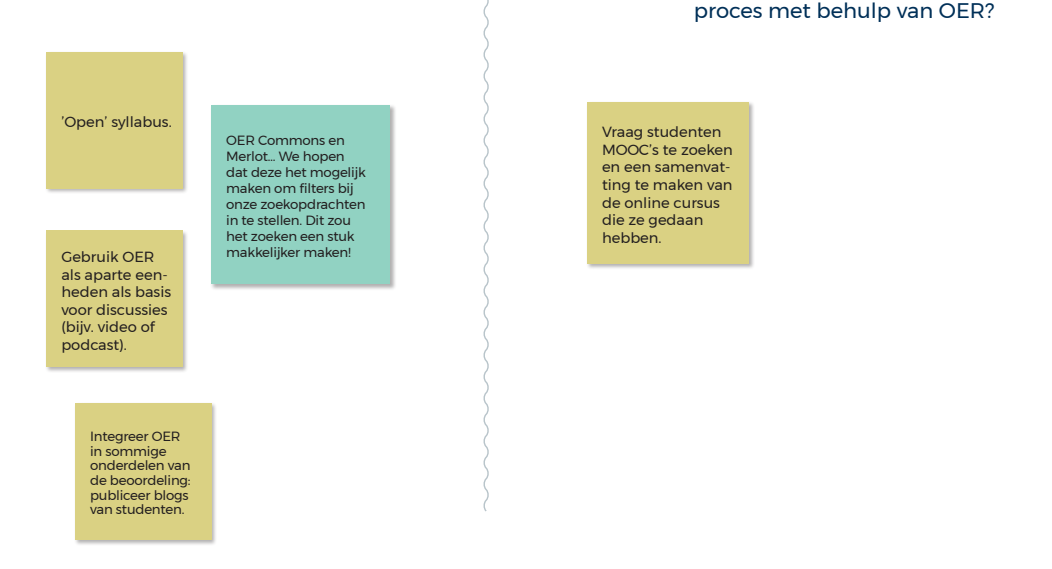
Hoe kun je studenten verder betrekken bij hun eigen leerproces met behulp van OER?



Hoe zie je het gebruik van OER in jouw cursussen?

Groep 2

Hoe kun je studenten verder betrekken bij hun eigen leerproces met behulp van OER?



Hoe zie je het gebruik van OER in jouw cursussen?

Het integreren van podcasts, clips en storymapping - voor visuele uitleg.

Aanvullende materialen voor op content gebaseerd onderwijs.

Zet de creativiteit om van de 'live' naar de online setting.

Groep 3

Hoe kun je studenten verder betrekken bij hun eigen leerproces met behulp van OER?

Storymapping/storytelling als een manier om studenten erbij te betrekken.

Open cursus aantekeningen.



Het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT is een vierjarig programma van SURF, Vereniging Hogescholen en de VSNU dat inzet op het samenbrengen van initiatieven, kennis en ervaringen en snel en concreet aan de slag gaan met kansen voor het hoger onderwijs. Dit gebeurt in acht verschillende 'zones'. In de Versnellingszone Naar digitale (open) leermaterialen werken 8 instellingen aan de ambitie dat studenten en docenten in staat zijn hun optimale mix van leermaterialen te kunnen samenstellen en gebruiken.



Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl